

UCZESTNICZĘ
WE WSPÓLNOŚCI KOŚCIOŁA

Krąg Biblijny nr 17

w "**Szkole Słowa Bożego**" - gazetka dla
każdego! SP i LO im. św. Jana Pawła II
Sióstr Prezentek w Rzeszowie

IV Niedziela Adwentu 24 XII 2023

Zwiastowanie Maryi Łk 1,26-38

(26) W szóstym miesiącu posłał Bóg anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, (27) do Dziewicy poślubionej mężowi, imieniem Józef, z rodu Dawida; a Dziewicy było na imię Maryja. (28) Anioł wszedł do Niej i rzekł: Bądź pozdrowiona, pełna łaski, Pan z Tobą, <błogosławiona jesteś między niewiastami>. (29) Ona zmieszana się na te słowa i rozważała, co miałyby znaczyć to pozdrowienie. (30) Lecz anioł rzekł do Niej: Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga. (31) Oto poczniesz i porodysz Syna, któremu nadasz imię Jezus. (32) Będzie On wielki i będzie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida. (33) Będzie panował nad domem Jakuba na wieki, a Jego panowaniu nie będzie końca. (34) Na to Maryja rzekła do anioła: Jakże się to stanie, skoro nie znam męża? (35) Anioł Jej odpowiedział: Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego osłoni Cię. Dlatego też Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym. (36) A oto również krewna Twoja, Elżbieta, poczęła w swej starości syna i jest już w szóstym miesiącu ta, która uchodzi za nieplodną. (37) Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego. (38) Na to rzekła Maryja: Oto Ja służebnica Pańska, niech Mi się stanie według twego słowa! Wtedy odszedł od Niej anioł.

"Ewangelia według Łukasza"

Katolicki Komentarz do Pisma Świętego

Pablo T. Gadenz. Wydawnictwo "W drodze", Poznań 2020

Zwiastowanie Maryi narodzin Jezusa (Łk 1, 26-38)

ST: Rdz 18,14; Wj 40,35; Sdz 6,11-24; 2 Sm 7,8-16; Iz 7,14; 9,6; 11,1; So 3,14-17

NT: Mt 1,18-25; Łk 2,4.11; Rz 1,3

KKK: Maryja a kobiety w ST, 64,489; Niepokalane Poczęcie, 490-491; imię "**Jezus**", 430, 2812; dziewicze poczęcie Jezusa z Ducha Świętego, 484-488, 496-497, 505, 510, 695, 697, 723; dla Boga nie ma nic niemożliwego, 269, 273; wiara Maryi i jej *fiat*, 148, 494, 973, 2617, 2622, 2674; sobory powszechne o wcieleniu, 456, 464-467; *Zdrowaś Maryjo*, 2676-2677

Lekcjonarz: czwarta niedziela Adwentu (rok B); uroczystość Zwiastowania Pańskiego; uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny; uroczystość Matki Bożej z Guadalupe (12 grudnia); obrzędy konsekracji dziewic i profesji zakonnych

Powyższy ustęp odpowiada zarówno wzorcowi obwieszczenia narodzin występującemu w Starym Testamencie, jak i starotestamentalnym narracjom opisującym powołanie kogoś przez Boga, tak jak to miało miejsce w wypadku Gedeona (Sdz 6,11-24).

Na przykład w pozdrowieniu skierowanym nie tylko do Maryi, lecz także do Gedeona pojawia się tytuł wyrażający ich misję: "**łaski pełna**" i "**dzielny wojownik**"¹.

Oboje słyszą: "Pan z Tobą". Oboje otrzymują znak i oboje akceptują swą misję, wyrażając na nią zgodę.

Powyższy ustęp odczytywany jako obwieszczenie narodzin mówi nam zatem o Jezusie, który ma się narodzić. Jako narracja o powołaniu, mówi o Maryi, która otrzymuje misję.

[1,26-27] W szóstym miesiącu posłał Bóg anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, do Dziewicy poślubionej mężowi imieniem Józef, z rodu Dawida; a Dziewicy było na imię Maryja.

W szóstym miesiącu oznacza, że mowa tu o ciąży Elżbiety, a pojawienie się **anioła Gabriela** łączy ten ustęp z poprzednim.

Oba zwiastowania są zatem częścią jednego planu Boga.

Nazaret położone w dolnej Galilei było małą wioską liczącą kilkuset mieszkańców.

Nie pojawia się na kartach Starego Testamentu, natomiast w innym miejscu Nowego testamentu wspomina się o nim z lekceważeniem (**J 1,46**).

---

¹ Doprecyzujemy jednak, że poza podobieństwami są oczywiste różnice. Gedeon nie jest rzecz jasna "pełen łaski" (to jest wyjątkowy tytuł Maryi), tylko "**znalazł łaskę w oczach**" Pana (Sdz 6,17), co jest typowym zwrotem; podobnie Maryja nie jest nigdzie nazwana "dzielny wojownikiem" - przyp. Red. Nauk.

Jednak sami jego mieszkańcy patrzyli chyba na świat z większym optymizmem. Jak pisze starożytny historyk Kościoła, Euzebiusz z Cezarei, w Nazarecie mieszkali potomkowie Dawida².

"Nazaret" pochodzi od hebrajskiego **necer** oznaczającego "gałązkę" lub "odrośl" i może odzwierciedlać nadzieję jego mieszkańców na przyjście mesjasza z pokolenia Dawida: "**I wyrosnie różdżka z pnia Jessego, wypuści odrośl³ z jego korzeni**" (Iz 11,1).

Nie dziwi zatem, że **Józef** zostaje wprowadzony do narracji jako pochodzący **z rodu Dawida** (Łk 2,4).

Słowa o Maryi **poślubionej** Józefowi odnoszą się do zaręczyn, pierwszego etapu żydowskiego małżeństwa, kiedy pan młody wręczał oblubienicy spisany dokument dotyczący ich związku, ona jednak pozostawała w domu rodzinnym aż do właściwej ceremonii zaślubin, która miała miejsce mniej więcej rok później, i dopiero po niej przeprowadzała się do domu męża (zob. Mt 1,18)⁴.

"**Maryja**"⁵ jest tym samym imieniem, co Miriam, siostra Mojżesza i Aarona (Wj 6,20).

Jest ona **Dziewicą**, co zostaje stwierdzone dwukrotnie, a znaczenie tego szczegółu stanie się jaśniejsze w wersecie 31.

Uderza nas kontrast zachodzący między okolicznościami, w których dochodzi do zwiastowania narodzin Jana, a okolicznościami zwiastowania Jezusa.

- ❖ Pierwsze ma miejsce w świątyni w Jerozolimie, drugie w mało znanej wiosce.
- ❖ Pierwsze następuje o ustalonej porze liturgii świątynnej - zaś o godzinie, w której następuje drugie, nic nie wiemy.
- ❖ Adresatem pierwszego jest kapłan na służbie, adresatem drugiego młoda dziewczyna.

A jednak drugie obwieszcza coś daleko większego niż pierwsze!

Jest to zgodne z logiką Boga, który "**wywyższa pokornych**" (Łk 1,52).

[1, 28] Wszedłszy do Niej, [anioł] rzekł: "Bądź pozdrowiona, łaski pełna, Pan z Tobą, błogosławiona jesteś między niewiastami"

---

² Euzebiusz z Cezarei, Historia kościelna, I, 7,14. Euzebiusz powołuje się w tym miejscu na wcześniejszego historyka Juliusza Afrykańskiego

³ Podkr. P.T.G.

⁴ m. *Ketubbot*, IV, 4-12; V,2

⁵ Piszący po grecku Łukasz zachował aramejską formę tego imienia: **Mariam** - przyp. red. nauk.

Pozdrowienie anioła: **Bądź pozdrowiona, łaski pełna (chaire, kecharitomene)**, jest grą słów wykorzystującą podobieństwo greckich czasowników **chairo** i **charitoo**.

Czasownik **chaire** ("raduj się") pojawia się czasami w Nowym Testamencie jako zwykła forma pozdrowienia⁶ (Mt 26,49: "**Zaraz też przystąpił do Jezusa, mówiąc: Witaj Rabbi! i pocałował Go.**").

Jednak w Septuagincie, której styl Łukasz naśladuje, ten czasownik tłumaczy wezwanie skierowane do ludu Izraela, by się radował: "**Ciesz się tedy, Syjonu Córo!**" (So 3,14; Za 9,9).

Co jest powodem takiej radości?

✚ **Pan z Tobą** - to znaczy

✚ "**Pan jest pośród ciebie**" (So 3,15.17), a zatem

✚ "**nie bój się**" (Łk 1,30; So 3,16).

Jeśli niemota Zachariasza jest znakiem tego, że w Izraelu, aż do czasu wypełnienia się, zamilkły proroctwa, Maryja wzywana do radości przez Gabriela reprezentuje Izrael jako wierna "Córa Syjonu", której Bóg obwieszcza, że nadszedł czas wypełnienia.

Maryja jest **łaski pełna**, a dokładniej "obdarzona łaską"⁷.

Zastosowany w oryginale imiesłów strony biernej czasu perfectum czasownika **charitoo** wskazuje, że obdarzenie Maryi łaską (dzięki czemu jest "**łaski pełna**" - **gratia plena**, jak jest w Wulgacie) to nie stan, który ma dopiero nastąpić jako rezultat orędzia przekazanego jej przez anioła, lecz zakończone działanie z przeszłości, którego skutki trwają po teraźniejszość.

Przez wzgląd na misję, którą ma jej za chwilę powierzyć Bóg, Maryja została już wcześniej przemieniona przez łaskę. Ta przemiana definiuje odtąd jej tożsamość i dlatego "**pełna łaski**" staje się jej tytułem, zastępując w pozdrowieniu anioła jej imię.

[1, 29] Ona zmieszala się na te słowa i rozważała, co by miało znaczyć to pozdrowienie.

Zachariasz zmieszał się na widok anioła (**Łk 1,12**), natomiast Maryja **zmieszala się** do głębi⁸, słysząc jego słowa.

Rozważała, co by miało znaczyć to pozdrowienie, i także później będzie nadal rozważać niezwykle wydarzenia, kiedy nadejdzie ich pora (**Łk 2,19.51**).

[1, 30-31] Lecz anioł rzekł do Niej: "Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga. Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus.

⁶ I bywa tłumaczony jako "**witaj**" - przyp. tłum.

⁷ Więcej na temat możliwych tłumaczeń tego zwrotu zob. T. Kusz, *Perfectum greckie w służbie teologii*, w: Słowo, doświadczenie, tajemnica, wyd. UŚ, Katowice 2015

⁸ Polskie tłumaczenie BT nie oddaje związku między reakcją Zachariasza (**tarassomai** - "być wzburzonym") a Maryi (**diatarassomai** - "być głęboko wzburzonym") - przyp. red. nauk.

Tak jak w przypadku Zachariasza, anioł najpierw uspokaja Maryję słowami: Nie bój się. Maryja nie musi się niczego obawiać, ponieważ znalazła łaskę u Boga.

Pojawiający się w oryginale rzeczownik **charis** wiąże się z czasownikiem **charitoo** z pozdrowienia anioła: łaski pełna; **obdarzona łaską znalazła łaskę**.

Słowa anioła: **Oto poczniesz i porodysz Syna, któremu nadasz imię**, przypominają podobne słowa zwiastujące narodziny Jana (1,13) i słycać w nich echo starotestamentalnego zwiastowania cudownego poczęcia i narodzin Izaaka

(Rdz 17,19: " A Bóg mu na to: Ależ nie! Żona twoja, Sara, urodzi ci syna, któremu dasz imię Izaak. Z nim też zawrę przymierze, przymierze wieczne z jego potomstwem, które po nim przyjdzie.",

Rdz 21, 2: " Sara stała się brzemienną i urodziła sędziwemu Abrahamowi syna w tym właśnie czasie, jaki Bóg wyznaczył.").

Ponadto, biorąc pod uwagę Łukaszowe podkreślenie dziewictwa Maryi (1,27), słowa te nawiązują do słynnego proroctwa Izajasza, które w tłumaczeniu Septuaginty ma następujące brzmienie: **"Oto panna⁹ pocznie w swym łonie i urodzi syna, a ty masz go nazwać imieniem Emmanuel"** (Iz 7,14, LXX; zob. też Mt 1,21-23).

Rzeczywisty "właściciel" tego proroctwa "każe jeszcze czekać na siebie"¹⁰ i wypełnia się ono ostatecznie w Maryi Dziewicy i jej synu **Jezusie** (KKK, 497).

Imię "Jezus" znaczy **"JHWH zbawia"** (zob. Mt 1,210. Jako **"Zbawiciel"** (Łk 2,11) przyniesie Boże **"zbawienie"** (Łk 2,30; zob. też Łk 1,69).

[1, 32-33] Będzie On wielki i zostanie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida. Będzie panował nad domem Jakuba na wieki, a Jego panowaniu nie będzie końca".

Podczas gdy Jan Chrzciciel będzie **"wielki w oczach Pana"** (1,15), Jezus będzie wielki w sensie absolutnym. Będąc **Synem Najwyższego**, przewyższy Jana, który będzie **"prorokiem Najwyższego"** (Łk 1,76).

Co więcej, **Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida¹¹**, a **Jego panowaniu nie będzie końca**. Te słowa odnoszą się do obietnicy złożonej przez Boga Dawidowi ustami proroka Natana: **"Przede Mną dom twój i twoje królestwo będzie trwać na wieki. Twój tron będzie utwierdzony na wieki"** (2 Sm 7,16).

---

⁹ **Parthenos** - gr. "dziewica" - przyp. tłum.

¹⁰ J. Ratzinger, Benedykt XVI, Jezus z Nazaretu, Dzieciństwo, s.31

¹¹ Według pierwszych ojców Kościoła Maryja, podobnie jak Józef, pochodziła z rodu Dawida (zob. także Rz 1,3). Możliwe, że ma to na myśli już Ignacy z Antiochii (List do Kościoła w Efezie,18,2), wyraźniej zaś mówią o tym Justyn Męczennik (Dialog z Żydem Tryfonem,45,4; 100,3) oraz Ireneusz z Lyonu (Przeciw herezjom, III,16,3). Ponieważ Maryja była krewną Elżbiety (Łk 1,36), niewykluczone, że także pochodziła z rodu kapłańskiego.

Dawid panował nad dwunastoma pokoleniami Izraela (zob. 2 Sm 5,1-5), a po nim panował jego syn, Salomon. Po śmierci Salomona państwo Dawida rozpadło się na dwa królestwa: północne, podbite przez Asyrię (721 p.n.e), i południowe, podbite przez Babilonię (586 p.n.e).

Gdy przestało istnieć królestwo Dawida, a większość pokoleń została wygnana i się rozproszyła, wydawało się, że Bóg nie dotrzymał swojej obietnicy.

Jednak kilka stuleci przed narodzinami Jezusa pojawiły się wśród Żydów oczekiwania na przyjście mesjasza z rodu Dawida, który przywróci królestwo Izraela.

Anioł obwieszcza narodziny tego długo wyczekiwanego Mesjasza z rodu Dawida (zob. Łk 2,11). **Będzie panował nad domem Jakuba**, czyli nad zgromadzonymi na powrót plemionami Izraela (zob. Rdz 49,28; Wj 19,3).

[1, 34] Na to Maryja rzekła do anioła: "Jakże się to stanie, skoro nie znam męża?"

Maryja, podobnie jak Zachariasz, pyta anioła o to, jak wypełni się jego orędzie: **Jakże się to stanie?**

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że jest to pytanie podobne do pytania Zachariasza: **"Po czym to poznam?"** (Łk 1,18). Jednak za podobieństwem formy kryje się znacznie większa różnica w postawie.

Zachariasz nie uwierzył słowom anioła (1,20), natomiast Maryja będzie "błogosławiona" właśnie dlatego, że uwierzyła, **"że spełnią się słowa"** anioła (1,45).

Różnica polega na tym, że Zachariasz "chciał dowodu", natomiast Maryja "chce instrukcji"¹².

Maryja podaje powód swego pytania - "Jakże się to stanie, **skoro nie znam męża?**" - ale jej wątpliwość jest zastanawiająca, ponieważ kobieta już poślubiona mężczyźnie powinna była zwykle spodziewać się, że po właściwej ceremonii zaślubin, gdy przeprowadzi się do domu męża, rozpocznie z nim współżycie seksualne.

Powinna była pomyśleć, że słowa anioła spełnią się, kiedy ten czas upłynie, podobnie jak to było w wypadku Zachariasza, gdy musiały upłynąć dni jego posługi kapłańskiej (1,23-24).

Z tego powodu niektórzy badacze wyjaśniają, że odpowiedź Maryi wynikała z jej przekonania, iż obietnica ta miała się wypełnić natychmiast, w czasie trwania jej dziewictwa, aczkolwiek słowa Gabriela tego nie potwierdzają.

Inne wyjaśnienie proponowane przez ojców Kościoła, między innymi Grzegorza z Nyssy i Augustyna, mówi, że Maryja nie planowała współżyć z Józefem, ponieważ już wcześniej ślubowała Bogu dziewictwo¹³.

---

¹² M. Pacwa, The Holy Land, Servant Books, Cincinnati 2013

¹³ Zob. L. Gambero, Mary and the Fathers of the Church, przeł. T. Buffer, Ignatius, San Francisco 1999

Tę interpretację często odrzuca się jako anachronizm narzucający chrześcijański ideał dziewictwa na kontekst judaizmu, gdyż ówczesne dominujące w nim stronnictwa religijne, takie jak faryzeusze, podkreślały wagę małżeństwa.

Nie można jej jednak wykluczyć, zważywszy na różnorodność poglądów w judaizmie tamtego okresu (na przykład niektórzy esseńczycy praktykowali celibat¹⁴).

[1, 35-36] Anioł Jej odpowiedział: "Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc najwyższego okryje Cię cieniem. Dlatego też Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym.

Anioł wyjaśnia, że istotnie będzie to dziewicze poczęcie, którego sprawcą będzie **Duch Święty** (zob. Mt 1,18.20) i które dokona się przez **moc Najwyższego**.

Dlatego też Święte, które się narodzi i które zostało już nazwane "**Synem Najwyższego**", będzie nazwane Synem Bożym.

Koronację króla z dynastii Dawidowej także interpretowano jako adoptowanie go przez Boga jako syna (

2 Sm 7,14: "Ja będę mu ojcem, a on będzie Mi synem, a jeżeli zawini, będę go karmił różgą ludzi i ciosami synów ludzkich. ";

Ps 2,7: "Ogłoszę postanowienie Pana: Powiedział do mnie: Tyś Synem moim, Ja Ciebie dziś zrodziłem. ");

jednak wyjaśnienie statusu Jezusa jako Syna Bożego przedstawiane przez anioła jest inne i wskazuje na Jego boskość.

Okryć cieniem to tłumaczenie czasownika **episkiadzo** występującego w ewangeliami tylko w tym wersecie oraz w opisach przemienienia Jezusa na górze Tabor (Mt 17,5; Mk 9,7; Łk 9,34) i nawiązującego do obłoku, który w czasach Mojżesza "**okrył cieniem**" (episkiadzo LXX)¹⁵ Namiot Spotkania będący poprzednikiem świątyni w Jerozolimie (Wj 40,35: "**I nie mógł Mojżesz wejść do Namiotu Spotkania, bo spoczywał na nim obłok i chwała Pana wypełniała przybytek.**").

U Łukasza słowo to wskazuje, że

Maryja, w której łonie pocznie się Jezus, stanie się tym samym nowym, żywym Namiotem Spotkania wypełnionym świętą obecnością Boga.

Pierwsze zwiastowanie Gabriela, zwiastowanie narodzin Jana miało miejsce w świątyni, miejscu Bożej obecności. Teraz, w jego drugim zwiastowaniu,

---

¹⁴ B. Pixner, Paths of the Messiah and sites of the early church from Galilee to Jerusalem: Jesus and Jewish Christianity in light of archaeological discoverier, San Francisco 2010

¹⁵ W LXX pl "zakrył" - przyp. red. nauk.

przy zwiastowaniu Jezusa pojawia się zatem nowa świątynia!¹⁶.

[1, 36-37] A oto również krewna Twoja, Elżbieta, poczęła w swej starości syna i jest już w szóstym miesiącu ta, którą miano za nieplodną. Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego".

Tak jak Zachariasz otrzymał znak (utracił mowę), podobnie znak zostaje dany Maryi: jej **krewna Elżbieta**, mimo swego podeszłego wieku, **poczęła syna**.

Ponieważ obie kobiety były spokrewnione, także oba zwiastowania są ze sobą powiązane.

Jeśli **Bóg potrafi sprawić**, by

+ kobieta, którą miano za nieplodną, została matką,

może także sprawić, by

+ matką została dziewica,

dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego,

o czym przekonała się bezplodna Sara, gdy usłyszała słowa:

"Czy jest coś, co byłoby niemożliwe dla Pana?" (Rdz 18,14).

[1, 38] Na to rzekła Maryja: "Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego". Wtedy odszedł od Niej anioł.

W przeciwieństwie do zwiastowania przyniesionego Zachariaszowi, który nie uwierzył (Łk 1,20), **zwiastowanie przyniesione Maryi kończy się aktem wiary**.

Maryja, mówiąc jej własnymi słowami, to **służebnica Pańska**, co również oznacza **"niewolnicę"** (zob. też Łk 1,48 i 2,29, gdzie Symeon mówi o sobie, że jest **"sługą"**).

Jest jedną z **anawim**, biednych i pokornych, którzy pokładają swą nadzieję w Panu (por.

Ps 10,17: **"Panie, usłyszalesz pragnienie pokornych, umocniłeś ich serca, nakłoniłeś ucha,"**,

Ps 25,9: **"rządzi pokornymi w sprawiedliwości, ubogich uczy swej drogi.";**

So 2,3: **"Szukajcie Pana, wszyscy pokorni ziemi, którzy pełnicie Jego nakazy; szukajcie sprawiedliwości, szukajcie pokory, może się ukryjecie w dzień gniewu Pańskiego.").**

---

¹⁶ "Jej ciało pozostaje odtąd na wieki święte, gdyż zamieszkał w nim Święty Izraela". Jeśli zatem "można było spojrzeć na świątynię i powiedzieć <Jak mile są przybytki Twoje, Panie zastępów> (Ps 84,2), czyż nie można powiedzieć tak samo" o Maryi?, G.A. Anderson, mary in the Old testament, "Pro Ecclesia" 2007, nr 16, s.50

Przez swoje *fiat* wyraża z pokorą zgodę na Boży plan:

Niech mi się stanie według słowa twego¹⁷.

Jej "tak" wypowiedziane Bogu odpowiada "tak" Syna wobec Ojca:

"Oto idę (...) aby pełnić wolę Twoją" (Hbr 10,7).

**W taki właśnie sposób w łonie Maryi Dziewicy
dokonuje się wcielenie Syna Bożego.**

Rozważanie i zastosowanie praktyczne (Łk 1,26-38)

Anioł Pański.

Kościół rozważa każdego dnia słowa Pisma Świętego ogłaszające wcielenie (1,26-38; J 1,14) w modlitwie **Anioł Pański** odmawianej tradycyjnie rano, w południe i wieczorem.

Święty Jan Paweł II pisał:

"Zrozumiałem wówczas, dlaczego Kościół trzy razy w ciągu dnia odmawia Anioł Pański, zrozumiałem też, jak bardzo kluczowe są słowa tej modlitwy:

"Anioł Pański zwiastował Pannie Maryi i poczęła z Ducha Świętego ...

Oto ja, służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego ...

A Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas ...".

Istotnie, słowa kluczowe! **Wyrażają one zasadniczą treść największego wydarzenia, jakie dokonało się w dziejach ludzkości**¹⁸.

---

¹⁷ Znany nam łaciński czasownik fiat tłumaczy greckie **genoito** "niech się stanie" - przyp. red. nauk.

¹⁸ Jan Paweł II, Dar i tajemnica, W pięćdziesiątą rocznicę moich święceń kapłańskich, Wyd. św. Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej - WAM, Kraków 2005, s.30

Klucz do Ewangelii św. Łukasza

– kard. Grzegorz Ryś, wyd. M – Kraków 2023

Ta rozmowa jest od początku do końca dobrą nowiną.

To przede wszystkim dialog Boga z człowiekiem o łasce.

„**Bądź pozdrowiona, pełna łaski**”. Św. Łukasz zapisał, że to pozdrowienie wstrząsnęło Maryją niemal z siłą trzęsienia ziemi. Jesteś pełna łaski.

Bóg ma dla Niej konkretny plan: **Oto poczniesz, w swym łonie i porodysz syna, i nadasz Mu imię Jezus. Stanie się On wielkim i będzie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu stolicę ojca Jego, Dawida.**

W kontekście Niepokalanego Poczęcia Maryi Kościół zawsze mówił, że Bóg obdarował Maryję szczególnym zadaniem, przywilejem zostania Matką Jego Syna.

Ale zanim Ją nim obdarzy, mówi o łasce. Uprzednia łaska Boga działa w Maryi, żeby mogła na to powołanie odpowiedzieć: „Oby mi się stało, niechby mi się stało to, co mówisz”

Mówimy za łaciną „**fiat**” – „niech będzie, niech się stanie”, co jest tożsame z hebrajskim „**amen**”. Każde ludzkie amen jest poprzedzone łaską.

Łaska zawsze nas wyprzedza.

Patrzemy na Maryję, żeby zobaczyć w Niej własne powołanie, swoją godność; kim może być człowiek. Jak w Jej przypadku, tak i w naszym, wszystko zaczyna się od łaski.

Zanim Bóg przyjdzie do człowieka z jakąkolwiek propozycją działania, zaangażowania, zawsze wcześniej wyposaża go do tej decyzji.

Podejmujemy decyzje dobre, wolne – bo Maryja jest wolna w tym dialogu – właśnie dlatego, że wcześniej zostaliśmy obdarowani przez Boga łaską. Łaską ku wolności, ku decyzyjności człowieka.

Kecharitomene (Obdarowana łaską) to słowo, które w całej Biblii występuje tylko raz. Ono jest właściwie imieniem własnym Maryi; do nikogo innego nie zostało odniesione, tylko do Niej.

Nasz przekład z greckiego idzie za św. Hieronimem, który przetłumaczył **kecharitomene** jako **plena gratie**, czyli „pełna łaski”. Owa „pełna” podkreśla doskonałość.

W Biblii „pełny” znaczy tyle, co doskonały. To słowo, do którego warto wracać nieustannie, żeby to odkrywać i zastanowić się nad tym, w czym nasze wybory, decyzje i czyny są niepełne, czyli niedoskonałe.

To nasz główny problem: bardzo łatwo przychodzi cofanie się w dobru już podjętym, już zdecydowanym.

To może być zabójcze, jak nam pokazuje historia Ananiasza i Safiry (zob. Dz 5), którzy podjęli decyzję, wykonali pewne dzieło, a potem przerazili się tym, co robią. Wydało im się to może zbyt radykalne, może zbyt naiwne – i krok do tyłu Zabójczy krok wstecz.

Maryja zaś była „**pełna łaski**”, czyli rzeczywiście w sposób doskonały odpowiadająca na łaskę.

Ale **kecharitomene** miało jeszcze inne tłumaczenie. W najstarszych łacińskich przekładach, nie tak czcigodnych jak Hieronima, widnieje **gatiosa**, czyli „ułaskawiona”, co podkreśla pewną bierność człowieka.

„Ułaskawienie” jest dziełem Boga; to On w sposób skuteczny zmienia Matką Bożą doświadczeniem łaski.

W tym greckim słowie jest bardziej podkreślone właśnie owo przedwieczne działanie Boże – uprzednie w stosunku do tego wydarzenia, do dialogu, i do działania Maryi – które czyni Ją w sposób skuteczny, zdecydowany przemienioną, doskonałą i świętą.

Zanim Ona pocznie i porodzi Chrystusa, to **zasługi Jego męża już Ją uwalniają od grzechu**. Zanim Go urodzi, On już działa w jej życiu.

Bóg jest tym, który zawsze nas wyprzedza, zawsze nas wyposaża. Najpierw nam daje, potem proponuje.

Oczekuje na odpowiedź, na decyzję, na zaangażowanie, ale przed każdym ludzkim zaangażowaniem, przed każdym ludzkim czynem jest najpierw łaska, jest uposażenie, jest **charis**.

Nie ma misji od Boga, której nie poprzedza łaska. Nie ma czegoś takiego. To dotyczy nas wszystkich. Zanim Chrystus was uczyni swoimi diakonami czy prezbiterami, już działa w waszym życiu swoją łaską.

Jeśli żyjecie w małżeństwie, dostaliście od Boga misję, a tą misją jest wasza rodzina. Ale nie ma misji od Boga, jeśli wcześniej nie ma łaski. Bóg każdego najpierw wyposaża.

Nosimy w sobie podobieństwo do Adama, uciekamy przed Bogiem i grzech nam mówi: „Nie , nie będę za to odpowiadał, a już na pewno nie za drugiego”.

Ale jest w nas też podobieństwo do Maryi, która jest Matką nowej ludzkości.

Macie w sobie doświadczenie tego, że Bóg was z grzechu wyprowadza, że was czyni innymi, że was czyni świętymi.

Jest takie piękne zdanie **św. Augustyna** w „**Wyznaniach**”. Pisze on do Boga tak: „**Daj, co nakazujesz, i nakazuj, co chcesz**”.

Zanim dowiecie się, czego Bóg od was wymaga, patrzcie, ile wam daje. Zanim nam zleci funkcję, zanim nam zleci zadanie, Bóg każdego z nas najpierw zmienia, przekształca, dotyka gdzieś w środku.

W tej łasce najważniejsze jest to, że On nas czyni innymi ludźmi.

I zobaczcie: nie tyle chodzi o to, czego Maryja ma się nauczyć, zanim zostanie Matką Boga; najważniejsze jest to, kim ma być. Ta łaska, której Bóg udziela, dotyczy tego, kim Ona jest, a nie tylko tego, co potrafi zrobić.

Jest niepokalana, wolna od grzechu. Oczywiście ta wolność jest Jej również zadana, więc Ona – pełna łaski – potem jej także szuka.

O tym mówi do Niej anioł: **znalazłaś łaskę**.

Znalazłaś. Kto szuka, znajduje. Ta pełnia otwiera Ją jeszcze, jeszcze i jeszcze, jakby była nienasycona Bogiem.

Bycie wypełnioną przez Boga czyni Ją bezgrzeszną, ale nie chodzi tylko o to, że Maryja nie robi nic złego – chodzi przede wszystkim o to, w jakiej jest komunii z Nim, w jakiej relacji i jakie jest Jej pragnienie w stosunku do Niego. Właśnie to czyni Ją świętą.

Obyśmy również nie stawiali Bożej łasce tamy, byśmy zabiegali o to, żeby w jak największym stopniu ta łaska nas wypełniała.

Nie zostawiamy w sobie takich przestrzeni, do których w sposób świadomy nie dopuszczamy Boga – „tu Cię nie wpuszczę”.

Szukajmy jak najdoskonalszej otwartości na Boże działanie. Błogosławmy Pana Boga za ten piękny znak **Maryi Niepokalanej**. Niepokalanej, czyli też pełnej miłości.

Bo ta doskonałość na niczym innym nie polega.

Bóg, który utwierdza Rz 16,25-27

komentarz ks. P. Śliwińskiego i ks. M. Kowalskiego z książki

"Zaufaj Słowu - **JUTRO NIEDZIELA** -Rozpoznaj w Nim Boga" rok B, wyd. Stacja 7, Kraków 2020

Oto doksologia, którą św. Paweł kończy swój List do Rzymian. Przypomina o Bogu, który nas utwierdza, oraz streszcza trzy pojęcia, które omówił w liście.

❖ **CHRZEŚCIJANIE W STOLICY**

Wyjątkowość Listu do Rzymian polega na tym, że w przeciwieństwie do pozostałych pism Apostoła to zostało zaadresowane do wspólnoty, której Paweł jeszcze osobiście nie poznał. To jedno z **najdojrzalszych pism św. Pawła**. Apostoł głosi rzymianom ewangelię o usprawiedliwieniu z wiary w Chrystusa i o tym, że Chrystus jest drogą zbawienia zarówno dla żydów, jak i pogan. Rzym ma stać się kołem zamachowym dla Dobrej Nowiny głoszonej przez Pawła.

❖ **TEMATY PAWŁA**

W Liście do Rzymian najczęściej powtarzającym się słowem jest **usprawiedliwienie, główny jego temat**. Usprawiedliwienie, jak przekonuje Paweł, następuje nie na podstawie Prawa, lecz przez wiarę. W ten sposób Paweł reinterpretuje naukę żydowską. Inne tematy to: osamotnienie człowieka z powodu grzechu i ostateczne zbawienie Izraela.

❖ **DOKSOLOGIA**

Usłyszymy zakończenie Listu, ostatnie zdanie, które św. Paweł wystosował do chrześcijan w Rzymie – doksologię. Zwróćmy uwagę **na trzy pojęcia**, które wymieni Paweł w krótkim fragmencie: Ewangelię, jej powszechność dla wszystkich narodów oraz posłuszeństwo wierze (patrz: BIBLIJNY INSIDER). Aspektem łączącym drugie czytanie z Liturgią Słowa jest utwierdzenie człowieka.

Najważniejsze cytaty:

- ✚ **Temu, który ma moc utwierdzić was**
- ✚ **Zgodnie z objawioną tajemnicą**
- ✚ **Bogu, który jedynie jest mądry, chwała na wieki wieków**

BIBLIJNY INSIDER

Kończąc List do Rzymian, Paweł wraca do trzech podstawowych pojęć, od których zaczął:

Ewangelia. Paweł błogosławi Boga, który ma moc utwierdzić chrześcijan w Rzymie zgodnie z głoszoną przez niego Ewangelią i Chrystusem. Ewangelia to fundament chrześcijańskiego życia. Paweł wraca tu do zdania, które skupia w sobie główną myśl Listu do rzymian: Ja nie wstydę się Ewangelii, jest ona bowiem mocą Bożą dla zbawienia każdego wierzącego, najpierw Żyda, potem dla Greka. (por. Rz 1,16). Apostoł stwierdza, że Ewangelia jest **skuteczną siłą działającą w świecie ludzkim**, aby zbawić nas od gniewu Bożego w czasie sądu i przywrócić nam chwałę, którą utraciliśmy przez grzech. Przynosi ona wieczne zbawienie i już dziś daje nam udział w chwale, którą kiedyś będziemy dzielić z Bogiem. W imperialnym Rzymie Cezar August był nazywany prawdziwym zbawicielem i dobroczyńcą całego rodzaju ludzkiego, Neron zaś zbawicielem i dobroczyńcą świata. Także oni odnosili do swoich dekretów i poczynań słowo **euangelion**. Wbrew dominującej ideologii Paweł stwierdza, że zbawienie manifestuje się w pozornie bezsilnych wspólnotach wiary opartych na Ewangelii Chrystusa.

Droga dla wszystkich. W końcówce listu Paweł stwierdza, że Ewangelia została objawiona wszystkim narodom po to, aby skłonić je do posłuszeństwa wiary. To uniwersalna droga zbawienia dla wszystkich bez wyjątku. Paweł ogłosił to także na początku listu (por. Rz 1,16). **Uniwersalność i niespotykany charakter** Dobrej Nowiny objawia się w tym, że jest ona dostępna dla każdego wierzącego, najpierw dla Żyda, potem dla Greka. Nie ma innej religii, która byłaby alternatywną drogą zbawienia. Nie jest nią judaizm, czego Paweł dowodzi w Liście (zob. Rz 1,18-4,25), ani żadna inna droga duchowa czy filozofia. W innym miejscu Listu do rzymian apostoł ukazuje, że prowadzą one ostatecznie do frustracji i wewnętrznego rozdarcia człowieka (por. Rz 7,7-25). **Zbawienie jest tylko w Chrystusie.**

Dobrze przypomnieć to sobie w czasach, kiedy chrześcijaństwo jest relatywizowane i sprowadzane znów do miana jednej z religii, w których możemy wybierać.

Wiara. Wiara jest kluczem, który otwiera przed nami skarby Ewangelii. Ewangelia wzywa do wiary w Chrystusa. To wielki temat, od którego Paweł zaczyna List do rzymian: W niej bowiem sprawiedliwość Boża objawia się przez wiarę i ku wierze; jak jest napisane, „**Sprawiedliwy przez wiarę żyć będzie**” (Rz 1,17). Paweł ukazuje, że Ewangelia zawiera w sobie zbawczą moc Boga, ponieważ objawia jego plan zbawienia dokonujący się przez wiarę i zmierzający ku wierze. Znaczy to, że sprawiedliwość Boża w historii świata zawsze działała przez wiarę (zob. przykład Abrahama w Rz 4), doprowadzając ostatecznie człowieka do uznania wiary jako jedynej drogi zbawienia. Przez wiarę oznaczałoby środek, przez który osoba ma udział w zbawieniu, ku wierze wskazywałoby cel Bożego planu. Paweł sugeruje, że zbawienie to kwestia wiary od początku do końca, całkowicie. Wiarę tę pojmuję po pierwsze jako przyjęcie ofiary Chrystusa i usprawiedliwienia, które przychodzi w Nim, czyli akt serca; po drugie jako odpowiedź życia na dar Chrystusowy, czyli czyny.

II czytanie : Rz 16,25-27: (Biblia Tysiąclecia)

(25) Temu, który ma moc utwierdzić was zgodnie z Ewangelią i moim głoszeniem Jezusa Chrystusa, zgodnie z objawioną tajemnicą, dla dawnych wieków ukrytą, (26) teraz jednak ujawnioną, a przez pisma prorockie na rozkaz odwiecznego Boga wszystkim narodom obwieszoną, dla skłonienia ich do posłuszeństwa wierze, (27) Bogu, który jedynie jest mądry, przez Jezusa Chrystusa, niech będzie chwała na wieki wieków. Amen.

Ojcowie Kościoła komentują czytania biblijne:

➤ Ambrozjaster

Chwała Ojcu przez Syna, czyli chwała Ojcu w Duchu Świętym

„ Temu, który ma moc utwierdzić was zgodnie z Ewangelią i moim głoszeniem Jezusa Chrystusa zgodnie z objawioną tajemnicą dla dawnych wieków ukrytą, teraz jednak ujawnioną, a pisma prorockie na rozkaz odwiecznego Boga wszystkim narodom obwieszoną, dla skłonienia ich do posłuszeństwa w wierze, Bogu, który jedynie jest mądry, przez Jezusa Chrystusa, niech będzie chwała na wieki wieków. Amen” .

Oddaje chwałę Bogu, od którego pochodzi wszystko, a który jest potężny, żeby raczył dopełnić początek [dzieła] Rzymian przez umocnienie w wierze ich umysłów dla postępu Ewangelii oraz ujawnienia tajemnicy utajonej od wieków, a ujawnionej [teraz] przez Chrystusa lub w Chrystusie.

Sakrament bowiem, który był zawsze w Bogu utajony, został ujawniony w czasach Chrystusa, gdyż Bóg nie jest pojedynczy, lecz od wieków jest w Nim Słowo i Pocieszyciel. W prawdzie tej postanowił zbawić wszelkie stworzenie przez poznanie.

Prawda tego sakramentu była zapowiedziana przez proroków, pokazana obrazami, a znana jedynie Mądrości samego Boga: raczył On uczynić uczestnikami owej łaski narody, a było to utajone przed rodzajem ludzkim.

On jedynie jest mądry, gdyż od Niego pochodzi [wszelka] mądrość, jak wyraził to Salomon: „**Cała mądrość od Boga pochodzi, jest w Nim na wieki**” (Syr 1, 1). Mądrość ta jest Chrystusa, gdyż z Niego pochodzi i z Nim była zawsze [przez Którego Jemu samemu] „**chwała na wieki wieków. Amen**” .

Dlatego też bez Chrystusa nic nie może być zupełnego, ponieważ to przez Niego istnieje wszystko, a gdy Jego się uznaje, oddaje się przez Niego Ojcu chwałę, gdyż poznaje się Go przez Chrystusa niczym przez [Jego] Mądrość, bo w Nim zbawionymi uczynił wierzących. Zatem chwała Ojcu przez Syna, czyli chwała Obu w Duchu Świętym, gdyż każdy z nich trwa w jednej chwale.

„**Łaska Pana naszego Jezusa Chrystusa z wami wszystkimi. Amen**” . W zakończeniu wymienia Chrystusa, bo przez Niego stworzeni i znowu dzięki Jego łasce zostaliśmy odnowieni, ażeby tkwił w naszych umysłach, gdyż o ile będziemy pomni Jego dobrodziejstw, On zawsze będzie nas chronił, jak powiedział: „**A oto Ja jestem z wami po wszystkie dni, aż do skończenia świata. Amen**” (Mt 28, 20).

➤ Pelagiusz

Tajemnica powołania wszystkich pogan objawiona przez Chrystusa

„**Temu, który ma moc utwierdzić was**” . Znakami i naukami. „**Zgodnie z moją Ewangelią i głoszeniem Jezusa Chrystusa**” . Abyście żyli tak, jak ja nauczyłem was przykładem i powagą Chrystusa.

„Zgodnie z objawieniem tajemnicy, ukrytej od wieków, która teraz ujawniona jest przez pisma proroków” . Tajemnica powołania wszystkich pogan długo była ukryta w Prawie, teraz zaś dzięki Ewangelii [głoszonej] przez Pawła, została wyraźnie ukazana w Chrystusie przez świadectwa proroków (Ef 3, 1-13); i chociaż wcześniej mówili oni wiele o poganach, nikt jednak tak wyraźnie nie pojął, w jaki sposób staną się jednym w Chrystusie i poganie i Żydzi. Mogło bowiem wydawać się, że niektórzy zostaną dopuszczeni do wiary jako prozelici.

„Z nakazu wiekuistego Boga wszystkim narodom obwieszczona dla posłuszeństwa w wierze. Bogu, który jedynie jest mądry, przez Jezusa Chrystusa niech będzie część i chwała na wieki wieków. Amen” .

Bóg nakazał, aby wszyscy poganie słuchali i poznali Boga; a że to nastąpi, i kiedy to nastąpi, wcześniej wiedział tylko On sam, który Sam [Jeden] z natury jest mądry, jak i z natury jest dobry. Człowieka także nazywamy dobrym, lecz my możemy być dobrzy lub mądrzy przez naukę, On zaś jest takim ze swej natury. Jemu chwała i cześć przez Jezusa Chrystusa na wieki wieków.